משניות מבוארות

מסכת יבמות פרק יא

ד) **הָאִשָּׁה שֶׁנִּתְעָרֵב וְלָדָהּ בּוֹלֵד כַּלְּתָהּ, הִגְדִּילוּ הַתַּעֲרוּבוֹת וְנִשְׂאוּ נָשִׁים, וּמֵתוּ,** בְּלֹא בָנִים, **בְּנֵי הַכַּלָּה חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין; מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק אֵשֶׁת אָחִיו, וְצָרִיךְ חֲלִיצָה. בְּנֵי סִפֵּק אֵשֶׁת אָחִי אֲבִיו וְאֵיסוּר בִּיבּוּם. וּבְנֵי הַזִּקֻּנָה, אוֹ חוֹלְצִין אוֹ מְיַבְּמִין.** אַחֲרֵי שֶׁכִּבֵּר חָלְצוּ בְּנֵי הַכַּלָּה. **שֶׁהוּא סָפֵק אֵשֶׁת אָחִיו,** וְצָרִיךְ חֲלִיצָה וְיָבוּם, וְסָפֵק **וְאֵשֶׁת אָחִיו,** וְהֲרֵי כְּבָרִית מִן הַמָּתָרֵת לוֹ. **מִתוּ הַכְּשָׁרִים,** וְנִשְׁאֲרוּ הַכַּלָּה. שֶׁהֵן וְדַאי וְאֵין לָהֶם אַחִים אֶלָּא אֵלּוּ. **בְּנֵי הַתַּעֲרוּבוֹת לְבְנֵי הַזִّקֻּנָה, חוֹלְצִין וְלֹא מְיַבְּמִין; מִפְּנֵי שֶׁהוּא סָפֵק אֵשֶׁת אָחִיו וְצָרִיכָה חֲלִיצָה. וְאֵשֶׁת אָחִי אֲבִיו בְּסָפֵק,** וַאֲסוּרָה עֲלֵיהֶן. **וּבְנֵי הַזִּקֻּנָה, אֶחָד חוֹלֵץ וְאֶחָד מְיַבֵּם,** לְאַחַר שֶׁחָלַץ הָרִאשׁוֹן. מִמָּה נִפְשַׁךְ, אִם יִבְמְתוֹ הִיא, הֲרֵי מֻתֶּרֶת בִּיבּוּם, וְאִם לָאו הֲרֵי מֻתֶּרֶת לוֹ. **ה) כֹּהֵן שֶׁנִּתְעָרֵב וְלָדָה בּוֹלֵד שִׁפְחָתָהּ,** הֲרֵי אֵלּוּ אוֹכְלִים **בְּתְרוּמָה. וְחוֹלְקִים חֵלֶק אֶחָד בַּגֹּרֶן.** וְהֵיכָנוּ שֶׁנִּיכְּרוּ אֶחָד מֵהֶן, אֵינוֹ נוֹתְנִים לָהֶם תְּרוּמָה. דְּקִסְבָר הַאי תַּנָּא אֵין חוֹלְקִין תְּרוּמָה לְעֶבֶד אֶלָּא שֶׁקְּרוּבוֹ עִמּוֹ, שֶׁלֹּא יְלַמֵּדוּהוּ לִיחַסְרֵי. **וְאֵינוֹ שֶׁנִּיכְּרוּ מְטַמְּאִין לְמַתִּים.** דְּשָׁמַא כֹּהֵן הוּא, חוּץ מִכַּהֲנֵי רוֹבִים, וְאִם נִטְמְאוּ אֵין לוֹקִים, שֶׁכָּל חֵלֶק סִפֵּק עֶבֶד הוּא. **וְאֵין נִשְׂאוּ נָשִׁים בֵּין בְּטְרוֹת,** הוּא עֶבֶד, **וּבֵין פְּסוּלוֹת,** כְּגוֹן שִׁפְחָה, שֶׁאָמָה הוּא כֹּהֵן. **הִגְדִּילוּ הַתַּעֲרוּבוֹת וְשִׁחְרְרוּ זֶה אֶת זֶה,** שֶׁסּוֹפֵי אוֹתוֹ עֵל כָּךְ בְּבֵית דִּין. כְּדֵי שֶׁיִּכְלוּ לְנַשֵּׂא. **נִשְׂאוּ נָשִׁים רְאוּיוֹת לְבַהֲנָה,** שֶׁאִם גָּמוּר הוּא, אֲבָל פְּסוּלָה לֹא. דְּשָׁמָא הוּא כֹּהֵן. **וְאֵינוֹ מְטַמֵּאוּ לְמַתִּים.** מִסְּפֵק. **וְאִם נִטְמְאוּ,** אֵינוֹ **סוֹפְגִין אֶת הָאֲרָבָעִים,** דְּכָל אֶחָד יָכוֹל לוֹמַר שֶׁמָּא לָאו כֹּהֵן אֲנִי. **וְאֵינוֹ אוֹכְלִים בְּתְרוּמָה,** שֶׁמָּא יִשְׂרָאֵל הוּא, **וְאִם אָכְלוּ בְּשׁוֹגֵג אֵינוֹ מְשַׁלֵּם קֶרֶן וְחֹמֶשׁ.** שֶׁמָּא כֹּהֵן הוּא. וּמִסְּפֵק אֵין מוֹצִיאִין מִמּוֹן מָקוֹם. אֲבָל צְרִיכִים לְהַפְרִישׁ מִשּׁוּם כְּפָרָה. וּמוֹכְרִים אוֹתָם לְכֹהֵן. **וְאֵינוֹ חוֹלְקִין עַל הַגֹּרֶן,** אִפִּלּוּ כְּשֶׁיְּבוֹאוּ יַחַד יִשְׂרָאֵל, וְיִתְּנוּ שָׁם כֹּהֵן אֵינוֹ תְּנוּ לִי בְּשִׁבְיָלוֹ, אֵין נוֹתְנִים לָהֶם. שֶׁמָּא יְבוֹאוּ לֶאֱכֹל. **וּמוֹכְרִין אֶת הַתְּרוּמָה,** שֶׁמַּפְרִישִׁין מִתְּבוּאָה שֶׁלָּהֶן. דְּקָל אַחַד אוֹמֵר, הָבִיאוּ רְאִיָּה שֶׁלָּא בְּזֹאת הַזֹּאת אֲנִי. אֲבָל בְּאֲכִילָה אֲסוּרִים מִסְּפֵק. **וְאֵינוֹ חוֹלְקִים בְּקָדְשֵׁי הַמִּקְדָּשׁ,** אִפִּלּוּ בְּקָדָשִׁים בְּעֵינָן. דְּאוֹמְרִים לָהֶם הָבִיאוּ רְאִיָּה שֶׁאֲתֶם כֹּהֲנִים וְאָז תִּקְבְּלוּ. **וְאֵין נוֹתְנִים לָהֶם קָדָשִׁים לְהַקְרִיב. וְאֵין מוֹצִיאִים שֶׁלָּהֶם** כְּגוֹן בְּכוֹר שֶׁוּדַּאי לָהֶם. אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ **מִיָּדָם,** מִשּׁוּם **חֲזָקָה. וְאֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ וְנוֹתְנִין לְחֲלָקִים וְלַכֹּהֲנִים וְנִמְצָא בְּיָדָם הַכָּבֵד. וּבְכוֹר** שֶׁנּוֹלַד לוֹ שֶׁאֲמָרוּ אֵין מוֹצִיאִין אוֹתוֹ מִיָּדוֹ, **יְהֵא רוֹעֶה עַד שֶׁיִּסְתָּאֵב,** שֶׁיִּסּוֹל בּוֹ מוּם, וְאָז נָאֱכָל בְּכָל מָקוֹם, וְיֹאכְלוּהוּ הֵם, דְּבְכוֹר בַּעַל מוּם נָאֱכָל לַזָּר, וְהוּא רְכוּשוֹ שֶׁל כֹּהֵן. **וְנוֹתְנִים עָלָיו** מוּם בְּמִקְדַּשׁ מְתַנֵּיאִים בְּזֶה שֶׁיָּבוֹא בְּדָם אֲכִילָה אֲסוּרִים מִסְּפֵק. אֲבָל אִם **הָיוּ מִשֻּׁמָּדִין בְּמִשְׁמַר אֶחָד,** וְגַם בֵּית אַב אֶחָד, **וּטְלֵי חֵלֶק אֶחָד** מִמָּה נִפְשַׁךְ.

פְּרֶק יב א) מִצּוֹת חֲלִיצָה, בְּשִׁלְשָׁה דְּיָנִים, שֶׁיִּדְּרוּן לְהַקְרוּת לָהּ הַפְּסוּקִים בְּדַיָּנִים. **וְאִפִּילּוּ שֶׁלִּשְׁתָּן הַדִּיּוֹטוֹת.** קַשְׁמָא בְּגֶמָרָא שֶׁצְּרִיךְ לְהוֹסִיף עוֹד שְׁתַּיִם. דְּלִקְמָן מִדִּכְתִיב (דְּבָרִים כה. ז) "הַשְּׁעָרָה אֶל הַזְّקֵנִים", הֲרֵי שָׁנִים, וְאֵין בֵּית דִּין שִׁקּוּל. מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶם עוֹד אֶחָד, הֲרֵי כָּאן שְׁלֹשָׁה, וּמִדִּכְתִיב (שָׁם ח) "זִקְנֵי עִירוֹ". מִיָּתֵר, לְרַבּוֹת אֲפִלּוּ הַדִּיּוֹטוֹת. וּמִדְּרַבָּנָן בְּעִינָן עוֹד שְׁנַיִם עִמָּהֶם, מִשּׁוּם פְּרוּסְמֵי מִלְּתָא. וְאִלּוּ הַשְּׁנַיִם אֵין צְרִיכִין לְדָעַת לְהַקְרוֹת. **חֲלִיצָה בְּמִנְעָל** מְעוֹר רַךְ. **חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה,** דְּלִכְתְּחִלָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת סַנְדָּל, שֶׁהוּא מְעוֹר קָשֶׁה, וּמְכַשֵּׁל רַגְלָהּ שֶׁיְּהֵא כֵּרָר אוֹ הוּא קְרוּעַ מִלְּמַעְלָה, דְּיוֹר רַךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא קָרוּעַ מִלְּמַעְלָה מִתְּנַיִּא. טוֹב עַל הַרֶגֶל, וְאֵינוּ דָּבָר הַמַּרְגִּיעַ בְּעִינָן. וְלָכֵן יְקִישְׁנוּן שֶׁמָּא יְחַלֵּץ בְּמִנְעָל קְרוּעַ. אֲבָל חֲלִיצָה בְּאִמְּפִיל, נָעַל שְׁעָשׂוּי מִבֶּגֶד. **חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה,** דְּדָבָר הַמַּגִּיעַ בְּעִינָן. דְּקִלְּפִינָן "נַעַל", דִּכְתִיב כָּאן (שָׁם ט) "וְחָלְצָה נַעְלוֹ", וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל טז. י) "וְאַנְעֲלֵךְ תַּחַשׁ" שֶׁהוּא מְעוֹר הַתַּחַשׁ. **חֲלָצָה בְּסַנְדָּל שֵׁישׁ לוֹ עָקֵב,** עוֹר שֶׁמְּצַד הָאַחוֹרִים, כְּשֵׁר. וּמִפְּרֵשׁ בְּתוּרֵי"ט דְּאִפִּלּוּ אֵין לוֹ שׁוּלֵי"א, כֵּיוָן שֶׁהֶעָקֵב מְעַכֵּב הָרֶגֶל שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּצָה, וְלָכֵן רַק קְשָׁרוּת הָרְצוּעוֹת לְמַעְלָה, שֶׁלּוֹ מְעַכֵּב בְּיָשׁ לוֹ שׁוּלֵי"א, וּפִרְשׁוּ בְּתוֹסְפוֹת דְּאֲגַב דְּתָנֵי בְּסִיפָא פְּסוּלָה תָּנֵי כָּאן כְּשֵׁר. **וְשֵׁאֵין לוֹ עָקֵב, פְּסוּל.** דִּכְתִיב (דְּבָרִים כה. ט) "נַעְלוֹ", הָרְאוּי לוֹ. קְשֹׁר הָרְצוּעוֹת **מִן הָאַרְכּוּבָה וּלְמַטָּה,** בַּחֲלָק הָאֲמָצְעִי. **חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה,** דִּכְתִיב (שָׁם) "מֵעַל רַגְלוֹ". **מִן הָאַרְכּוּבָה וּלְמַעְלָה,** בְּחֵלֶק הָעֶלְיוֹן שֶׁל הָרֶגֶל, דְּזֶה נִקְרָא מֵעַל דְּמֵעַל. **חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה.** וְרַשְׁ"י פָּרַשׁ שֶׁמְּיַרֵּי שֶׁנִּתְחַבֵּר רַגְלוֹ, אֲבָל אִם רַק קְשָׁרוּ הָרְצוּעוֹת לְמַעְלָה, שֶׁלּוֹ לוֹמַר דְּכָשֵׁר, וְעַיֵּן רא"ש שֶׁמִּמַּעְתָּן. מִצּוֹת חֲלִיצָה בְּשֹׁלֶשׁ הַמִּיתָה לְרֶגֶל עָזֵן. וְלֹא תַחְלֹץ בְּשֹׁל יָד וְאַפִּלּוּ מִחְפָּה עוֹר, גּוֹרֵה מִשּׁוּם שֶׁל עַיִן. לְכְתְּחִלָּה בְּסַנְדָּל שֶׁאֵינוֹ שֵׁלֶם. **אוֹ בְּסַנְדָּל שֶׁל עַיִן,** שֶׁהָיָה מְחֻפֶּה עוֹר, **אוֹ בְּשֹׁל שְׂמֹאל בְּיָמִין, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** דִּכְתִיב (שָׁם כה. ז) "בֵּית חֲלִיצָה", וּמִה שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט) "נַעְלוֹ" דְּרִשְׁינָן פְּרָט לְגָדוֹל קָטָן, אוֹ גָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַלֵּךְ בּוֹ, אוֹ לְסַנְדָּל שֶׁאֵין לוֹ עָקֵב. **חֲלָצָה בְּגָדוֹל** בְּמִנְעָל גָּדוֹל מִמִּדַּת רַגְלוֹ, אֲבָל **שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַלֵּךְ בּוֹ,** עַל יְדֵי הַדְחָק, אוֹ **בְּקָטָן שֶׁהוּא חוֹפֶה אֶת רֹב רַגְלוֹ, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** חֲלָצָה בְּלֵילָה, **חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה,** וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. **בְּשַׁמֹּאל, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה,** וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשִּׁיר. **ג חֲלָצָה וְרִקְקָה, אֲבָל לֹא קָרְאָה, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** קָרְאָה וְרִקְקָה, אֲבָל לֹא חֲלָצָה, **חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה.** חֲלָצָה וְקָרְאָה, אֲבָל לֹא רִקְקָה, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כָּמָה יַעֲשֶׂה. כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, מַשָּׁם רְאִיָּה. **כָּמָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ, כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה בְּאִישׁ: ד הַחֲרֵשׁ שֶׁחָלַץ, וְהַחֲרֵשֶׁת שֶׁחָלְצָה, וְהַחוֹלֶצֶת לְקָטָן, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. קְטָנָה שֶׁחָלְצָה, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. וְאִם לֹא חָלְצָה, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה: וְאִם לֹא חָלְצָה מִשֶּׁתִּגְדַּל. חָלָה בִּשְׁנַיִם, אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קָרוּב אוֹ פְּסוּל, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יוֹחָנָן הַסַّנְדְּלָר מְכַשְּׁרִין. וּמַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁחָלַץ בֵּינוֹ לְבֵינָהּ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וּבָא מַעֲשֶׂה לְפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וְהִכְשִׁיר. דִּסְבַר רַק לְכְתְחִלָּה צָרִיךְ לְפְנֵי הַזְּקֵנִים וְלֹא לְעִכּוּבָא. ו) מִצּוֹת חֲלִיצָה, בָּא וְיִבְמוֹתוֹ לְבֵית דִּין, וְהִנֵּה מְשִׁיחִין לוֹ עֵצָה הַהוּגֶנֶת לוֹ. אוֹ הוּא צָעִיר וְהִיא קְטַנָּה, אוֹמְרִים לוֹ מָה לְךָ אֶצֶל יַלְדָּה, וְאִם הָיְתָה רְאוּיָה לוֹ מִצַּד שְׁוּתָּפוּת, מְעַכְּבִים לוֹ שֶׁיְּהֵם לוֹ אֶת הַיַּלְדָּה. **וְקִנְאוּ לוֹ זְקֵנֵי עִירוֹ וְדִבְרוּ אֵלָיו,** וּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר גַּם אִם לֹא בָא לְבֵית דִּין וְהֵלְכוּ אֵלָיהֶן (תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל). **וְהִיא אוֹמֶרֶת "מָאֵן יְבָמִי לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה יְבָמִי"** (שָׁם ז), **וְהוּא אוֹמֵר "לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ"** (שָׁם ח), **וּבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הָיוּ אוֹמְרִים** פְּסוּקִים אֵלּוּ, דְּגְמַרְנָן גְּזֵרָה שָׁוָה "עֲנִיָּה", דִּכְתִיב (שָׁם ט) "וְעָנְתָה" וּכְתִיב (שָׁם כז. ז) "וְעָנוּ הַלְּוִיִּם וְאָמְרוּ". וְאַחַר כָּךְ **"וְנִגְּשׁוּ יְבָמוֹת אֵלָיו לְעֵינֵי** הַזְּקֵנִים, וְחָלְצָה נַעְלוֹ שֶׁל זֶה, וְיָרְקָה לְפָנָיו, וְעָנְתָה וְאָמְרָה כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו, וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ הַנָّעַל. מִצְוָה בְּדִיעֲבַד, וְלֹא מִצְוָה לְתַלְמִידִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִצְוָה עַל כָּל הָעוֹמְדִים שָׁם לוֹמַר, חָלוּץ הַנָّעַל, חָלוּץ הַנָّעַל. חָלוּץ הַנָّעַל:

ט"ו טבת

וְטָבוֹת עַל מִכְתָּן וְעַל כִּלְכָּלוֹת שֶׁל זֶה וְשֶׁל זֶה, כְּשֶׁהִכָּה זֶה בְּזִמְנוֹ אֶחָד וְזֶה בְּזִמְנוֹ אֶחָד. **וְעוֹלֶה בְּמִשְׁמָרוֹ שֶׁל זֶה וְשֶׁל זֶה,** וּפִרֵּשׁ רַשְׁ"י בְּעֵל כָּרְחָם שֶׁל בְּנֵי מִשְׁפָּחוֹתוֹ מִתְבַּיְּשִׁים בְּזֶה שֶׁיָּבוֹא בְּהֶם אֶחָד שֶׁאֵינוֹ רָאוּי לַעֲבוֹדָה. **וְאֵינוֹ חוֹלֵץ** עִמָּהֶם בְּקָדָשִׁים מִסְּפֵק. אֲבָל **אִם הָיוּ שֵׁנִיהֶם** שְׁנֵי הַבְּעָלִים **בְּמִשְׁמָר אֶחָד, וְגַם בֵּית אַב אֶחָד,** נוֹטֵל **חֵלֶק אֶחָד** מִמָּה נִפְשַׁךְ.

פְּרֶק יב א) מִצּוֹת חֲלִיצָה, בְּשִׁלְשָׁה דְּיָנִים, שֶׁיִּדְּרוּן לְהַקְרוּת לָהּ הַפְּסוּקִים בְּדַיָּנִים. **וְאִפִּלּוּ שֶׁלִּשְׁתָּן הַדִּיּוֹטוֹת.** קַשְׁמָא בְּגֶמָרָא שֶׁצְּרִיךְ לְהוֹסִיף עוֹד שְׁתַּיִם. דְּלִקְמָן מִדִּכְתִיב (דְּבָרִים כה. ז) "הַשְּׁעָרָה אֶל הַזְّקֵנִים", הֲרֵי שָׁנִים, וְאֵין בֵּית דִּין שִׁקּוּל. מוֹסִיפִין עֲלֵיהֶם עוֹד אֶחָד, הֲרֵי כָּאן שְׁלֹשָׁה, וּמִדִּכְתִיב (שָׁם ח) "זִקְנֵי עִירוֹ". מִיָּתֵר, לְרַבּוֹת אֲפִלּוּ הַדִּיּוֹטוֹת. וּמִדְּרַבָּנָן בְּעִינָן עוֹד שְׁנַיִם עִמָּהֶם, מִשּׁוּם פְּרוּסְמֵי מִלְּתָא. וְאִלּוּ הַשְּׁנַיִם אֵין צְרִיכִין לְדָעַת לְהַקְרוֹת. **חֲלִיצָה בְּמִנְעָל** מְעוֹר רַךְ. **חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה,** דְּלִכְתְּחִלָּה צָרִיךְ לִהְיוֹת סַנְדָּל, שֶׁהוּא מְעוֹר קָשֶׁה, וּמְכַשֵּׁל רַגְלָהּ שֶׁיְּהֵא כֵּרָר אוֹ הוּא קְרוּעַ מִלְּמַעְלָה, דְּיוֹר רַךְ אֲפִלּוּ כְּשֶׁהוּא קְרוּעַ מִלְّמַעְלָה מִתְנַיָּא. טוֹב עַל הַרֶגֶל, וְאֵינוּ דָּבָר הַמַּרְגִּיעַ בְּעִינָן. וְלָכֵן יְקִישְׁנוּן שֶׁמָּא יְחַלֵּץ בְּמִנְעָל קְרוּעַ. אֲבָל חֲלִיצָה בְּאִמְּפִיל, נָעַל שְׁעָשׂוּי מִבֶּגֶד. **חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה,** דְּדָבָר הַמַּגִּיעַ בְּעִינָן. דְּקִלְּפִינָן "נַעַל", דִּכְתִיב כָּאן (שָׁם ט) "וְחָלְצָה נַעְלוֹ", וּכְתִיב (יְחֶזְקֵאל טז. י) "וְאַנְעֲלֵךְ תַּחַשׁ" שֶׁהוּא מְעוֹר הַתַּחַשׁ. **חָלְצָה בְּסַנְדָּל שֵׁישׁ לוֹ עָקֵב,** עוֹר שֶׁמְּצַד הָאַחוֹרִים, כָּשֵׁר. וּמִפְּרֵשׁ בְּתוּרֵי"ט דְּאִפִּלּוּ אֵין לוֹ שׁוּלֵי"א, כֵּיוָן שֶׁהָעָקֵב מְעַכֵּב הָרֶגֶל שֶׁלֹּא יֵצֵא חוּצָה, וְלָכֵן רַק קְשָׁרוּת הָרְצוּעוֹת לְמַעְלָה, שֶׁלּוֹ לוֹמַר דְּכָשֵׁר. **וְשֶׁאֵין לוֹ עָקֵב, פְּסוּל.** דִּכְתִיב (דְּבָרִים כה. ט) "נַעְלוֹ", הָרְאוּי לוֹ. קְשֹׁר הָרְצוּעוֹת **מִן הָאַרְכּוּבָה וּלְמַטָּה,** בַּחֵלֶק הָאֲמָצְעִי. **חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה,** דִּכְתִיב (שָׁם) "מֵעַל רַגְלוֹ". **מִן הָאַרְכּוּבָה וּלְמַעְלָה,** בְּחֵלֶק הָעֶלְיוֹן שֶׁל הָרֶגֶל, דְּזֶה נִקְרָא מֵעַל דְּמֵעַל. **חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה.** וְרַשְׁ"י פָּרַשׁ שֶׁמְּיַרֵּי שֶׁנִּתְחַבֵּר רַגְלוֹ, אֲבָל אִם רַק קְשָׁרוּ הָרְצוּעוֹת לְמַעְלָה, שֶׁלּוֹ לוֹמַר דְּכָשֵׁר. וְעַיֵּן רא"ש שֶׁמִּמַּעְתָּן. **חָלְצָה בְּשֹׁל שְׂמֹאל בְּיָמִין, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** דִּכְתִיב (שָׁם כה. ז) "בֵּית חֲלִיצָה", וּמִה שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט) "נַעְלוֹ" דְּרִשְׁינָן פְּרָט לְגָדוֹל קָטָן, אוֹ גָּדוֹל שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהַלֵּךְ בּוֹ, אוֹ לְסַנְדָּל שֶׁאֵין לוֹ עָקֵב. **חָלְצָה בְּגָדוֹל** מִמִּדַּת רַגְלוֹ, אֲבָל **שֶׁהוּא יָכוֹל לְהַלֵּךְ בּוֹ,** עַל יְדֵי הַדְחָק, אוֹ **בְּקָטָן שֶׁהוּא חוֹפֶה אֶת רֹב רַגְלוֹ, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** חָלְצָה בְּלֵילָה, **חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה,** וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל. **בְּשַׁמֹּאל, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה,** וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מְכַשֵּׁר: **ג חָלְצָה וְרִקְקָה, אֲבָל לֹא קָרְאָה, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** קָרְאָה וְרִקְקָה, אֲבָל לֹא חָלְצָה, **חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה.** חָלְצָה וְקָרְאָה, אֲבָל לֹא רִקְקָה, **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כָּמָה יַעֲשֶׂה. כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, מַשָּׁם רְאִיָּה. **כָּמָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ, כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה בְּאִישׁ: ד הַחֵרֵשׁ שֶׁחָלַץ, וְהַחֵרֶשֶׁת שֶׁחָלְצָה, וְהַחוֹלֶצֶת לְקָטָן, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. קְטָנָה שֶׁחָלְצָה, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. וְאִם לֹא חָלְצָה, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה: וְאִם לֹא חָלְצָה מִשֶּׁתִּגְדַּל. חָלָה בִּשְׁנַיִם, אוֹ בִּשְׁלֹשָׁה וְנִמְצָא אֶחָד מֵהֶן קָרוֹב אוֹ פְּסוּל, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. רַבִּי שִׁמְעוֹן וְרַבִּי יוֹחָנָן הַסַّנְדְּלָר מְכַשְּׁרִין. וּמַעֲשֵׂה בְּאֶחָד שֶׁחָלַץ בֵּינוֹ לְבֵינָהּ בְּבֵית הָאֲסוּרִים, וּבָא מַעֲשֶׂה לִפְנֵי רַבִּי עֲקִיבָא, וְהִכְשִׁיר. דִּסְבַר רַק לְכְתְחִלָּה צָרִיךְ לִפְנֵי הַזְּקֵנִים וְלֹא לְעִכּוּבָא. ו) מִצּוֹת חֲלִיצָה, בָּא וְיִבְמוֹתוֹ לְבֵית דִּין, וְהִנֵּה מְשִׁיחִין לוֹ עֵצָה הַהוּגֶנֶת לוֹ. אוֹ הוּא צָעִיר וְהִיא קְטַנָּה, אוֹמְרִים לוֹ מָה לְךָ אֶצֶל יַלְדָּה, וְאִם הָיְתָה רְאוּיָה לוֹ מִצַּד שְׁוּתָּפוּת, מְעַכְּבִים לוֹ שֶׁיְּהֵם לוֹ אֶת הַיַّלְדָּה. **וְקִנְאוּ לוֹ זְקֵנֵי עִירוֹ וְדִבְרוּ אֵלָיו,** וּבְדִיעֲבַד כָּשֵׁר גַּם אִם לֹא בָא לְבֵית דִּין וְהֵלְכוּ אֵלֵיהֶן (תִּפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל). **וְהִיא אוֹמֶרֶת "מָאֵן יְבָמִי לְהָקִים לְאָחִיו שֵׁם בְּיִשְׂרָאֵל לֹא הָיָה יְבָמִי"** (שָׁם ז), **וְהוּא אוֹמֵר "לֹא חָפַצְתִּי לְקַחְתָּהּ"** (שָׁם ח), **וּבִלְשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ הָיוּ אוֹמְרִים** פְּסוּקִים אֵלּוּ, דְּגְמַרְנָן גְּזֵרָה שָׁוָה "עֲנִיָּה", דִּכְתִיב (שָׁם ט) "וְעָנְתָה" וּכְתִיב (שָׁם כז. ז) "וְעָנוּ הַלְּוִיִּם וְאָמְרוּ". וְאַחַר כָּךְ **"וְנִגְּשׁוּ יְבָמוֹת אֵלָיו לְעֵינֵי** הַזְּקֵנִים, וְחָלְצָה נַעְלוֹ שֶׁל זֶה, וְיָרְקָה לְפָנָיו, וְעָנְתָה וְאָמְרָה כָּכָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ אֲשֶׁר לֹא יִבְנֶה אֶת בֵּית אָחִיו, וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית הַרְקוּנוֹ תַּחַת הָאֲלֻה בְּכֶסֶר עֵינָיו וְגָמַר אֶת כִּסְּפָרְשָׁה, וְהִחֶזְקוּ לְהִיוֹת גּוֹמְרִים כָּל הַפָּרָשָׁה. וְנִקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל בֵּית חֲלוּץ הַנָّעַל. מִצְוָה בְּדִיעֲבַד, וְלֹא מִצְוָה בְּתַלְמִידִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, מִצְוָה עַל כָּל הָעוֹמְדִים שָׁם לוֹמַר, חָלוּץ הַנָّעַל, חָלוּץ הַנָّעַל:

ט"ו טבת

משניות מבוארות

מסכת יבמות פרק יב

כְּגֶמֶר דִּין הָבָה, וְגֶמֶר דִּין כֶּשֶׁר בְּלֵילָה. סוֹבֵר דִּדְיוֹנוֹ כְּתַחְתֹּלֶת **חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה.** דְּקִלְּפִינָן גְּזֵרָה שָׁוָה רַגְל רַגְל מִמְּצוּרַע דִּכְתִיב בֵּיהּ (וַיִּקְרָא יד. יד) "וְעַל בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית", **וּדְבֵי אֱלִיעֶזֶר** מַשְׁמִיעַ דִּכְתִיב בֵּיהּ (וַיִּקְרָא יד. יז) "וְעַל בֹּהֶן רַגְלוֹ הַיְּמָנִית", דְּעֵצֶר, דְּאֲבָא לְמִפְּרַךְ מָה לְמִצּוֹרַע שֶׁכֵּן צָרִיךְ עֵין אֶרֶז וְאֵזוֹב וּשְׁנֵי תּוֹלַעַת. **ג) חֲלָצָה וְרִקְקָה אֲבָל לֹא קָרְאָה, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** שֶׁנֶּאֱמַר (דְּבָרִים כה. ט) "כֹּה יֵעָשֶׂה", מַעֲשֶׂה מַעֲכֵב וְלֹא קְרִיאָה, דִּקְרִיאָה דִּבּוּר בְּעָלְמָא הוּא. **קָרְאָה וְרִקְקָה, אֲבָל לֹא חָלְצָה, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה.** דְּמַעֲשֶׂה מַעֲכֵב. **חָלְצָה וְקָרְאָה, אֲבָל לֹא רִקְקָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה. רַבִּי עֲקִיבָא אוֹמֵר, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** אָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר, כָּמָה יַעֲשֶׂה. אָמַר לוֹ רַבִּי עֲקִיבָא, מַשָּׁם רְאִיָּה. **כָּמָה יַעֲשֶׂה לְאִישׁ, כָּל דָּבָר שֶׁהוּא מַעֲשֶׂה בְּאִישׁ.** דְּקִלְּפִינָן גְּזֵרָה שָׁוָה "כֹּה יֵעָשֶׂה" מִמִּצְוָה, מַה מִּצְוָה בְּמַעֲשֶׂה, אַף כָּאן בְּמַעֲשֶׂה. **ד הַחֵרֵשׁ שֶׁחָלַץ, וְהַחֵרֶשֶׁת שֶׁחָלְצָה, וְהַחוֹלֶצֶת לְקָטָן, חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה.** דְּתָנֵי בְּסִיפָא פְּסוּלָה תָּנֵי כָּאן כְּשֵׁר. **וְשֶׁאֵין לוֹ עָקֵב, פְּסוּל.** דִּכְתִיב (דְּבָרִים כה. ט) "נַעְלוֹ", הָרְאוּי לוֹ. קְשֹׁר הָרְצוּעוֹת **מִן הָאַרְכּוּבָה וּלְמַטָּה,** בַּחֵלֶק הָאֲמָצְעִי. **חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה,** דִּכְתִיב (שָׁם) "מֵעַל רַגְלוֹ". **מִן הָאַרְכּוּבָה וּלְמַעְלָה,** בְּחֵלֶק הָעֶלְיוֹן שֶׁל הָרֶגֶל, דְּזֶה נִקְרָא מֵעַל דְּמֵעַל. **חֲלִיצָתָהּ פְּסוּלָה.** וְרַשְׁ"י פָּרַשׁ שֶׁמְּיַרֵּי שֶׁנִּתְחַבֵּר רַגְלוֹ, אֲבָל אִם רַק קְשָׁרוּ הָרְצוּעוֹת לְמַעְלָה, שֶׁלּוֹ לוֹמַר דְּכָשֵׁר. **חָלְצָה בְּשֹׁל שְׂמֹאל בְּיָמִין, חֲלִיצָתָהּ כְּשֵׁרָה.** דִּכְתִיב (שָׁם כה. ז) "בֵּית חֲלִיצָה", וּמִה שֶׁכָּתוּב (שָׁם ט) "נַעְלוֹ" דְּרִשְׁינָן פְּרָט לְגָדוֹל קָט